

rih dvajset let in za rezultate znanosti vse do danes še ni bilo pretiranega interesa v turističnem gospodarstvu.

Tretji, po obsegu najskromnejši del knjige, ocenjuje možnosti za razmah turizma v Jugoslaviji in posebej v SR Hrvatski v naslednjem srednjeročnem obdobju. Žal ne upošteva vsaj ene od metod »cost-benefit« analize in ostaja le pri prognoziranju trenda. Bodočnost ocenjuje dokaj optimistično. Bralcu-geografu pa manjka podoba in ocena optimalne izkoriščenosti določenega prostora, oziroma ocena preobremenitve le-tega zaradi ekstenzivne turistične izrabe.

Ekonomistka Andričeva je referate in dolgoletna razmišljanja ter rezultate družbeno-političnega dela na področju turizma v regiji Sev. Jadrana strnila v priložno knjigo, ki obravnava možnosti turizma v okviru regionalnega razvoja določenih območij. Podobno kot prejšnja ima tudi ta knjiga tri med seboj ločene dele, ki obravnavajo turistično dejavnost v okviru splošnega razvoja in kot pomemben faktor v regionalnem prostorskem planiranju (predvsem v nerazvitih območjih). Delo zaključí avtorica z rezultati dela in s konkretnimi primeri iz območja Istre in Kvarnerja. Posplošeno velja, da je pričujoča študija za geografa veliko bolj uporabna kot prejšnja, saj poizkuša prenesti pravni in ekonomski jezik v konkreten prostor. Odgovoriti poizkuša namreč na vprašanje »ali je turizem lahko nosilec regionalnega razvoja — ali pa je le spremljevalec določenega družbenega razvoja in potrebne širše družbe«. Obenem avtorica odgovarja pozitivno na vprašanje »ali bi se dalo turizem planirati tako, da s svojo gospodarsko dejavnostjo ne bi presegel optimalne ekološke obremenjenosti v prostoru«.

Pri obravnavi določenih problemov se avtorica loti dosedaj še zamolčan in neustrezno obravnavanih tem, kot so n. pr.: vzroki za nezainteresiranost tujih partnerjev za naložbe v turistično izgradnjo in izrabo prostora v rekreacijske namene (kratkoročno spreminjanje pravnih norm, nejasnost predpisov, možnost nacionalizacije...), vloga žena pri razvoju in oblikovanju zasebnega turizma, fluktuacija delovne sile v turizmu itd. Knjigo zaključuje z mislijo, da bi »turizem lahko s svojo vlogo in gospodarsko močjo deloval na skladnejši in hitrejši regionalni razvoj. Prav zaradi tega bi ga morali bolj upoštevati v regionalnem prostorskem planiranju nerazvitih območij«.

Žal h knjigi ni priložen niti en zemljevid — tematska karta —, čeprav bi zanj bilo dovolj gradiva. Literatura zajema preko dvesto avtorjev, med katerimi pa lahko na prstih ene roke preštejemo geografe (Jovičić, Marković, Planina...): V bodoče bo treba veliko storiti, da bi druge vede spoznale in se seznanile z vrednostmi geografskih raziskav na področju turistične geografije in turizma! Ali so naše študije zares tako nekvadratne in neuporabne, da jih druge vede ne morejo in nočejo uporabljati?!

A. Gosar

Demogeografske študije o narodnostno mešanih in obmejnih področjih

V Prištini je ob koncu preteklega leta izšla knjiga »Popullsia e Kosoves« (prebivalstvo na Kosovu) avtorja dr. Hivzi Islāmija. Gre za skrženo objavo doktorske disertacije, ki jo je avtor zagovarjal na Pedagoško znanstveni enoti za geografijo filozofske fakultete v Ljubljani in ki je nastajala pod mentorskim vodstvom prof. dr. Vladimira Klemenčiča. Knjiga je logično nadaljevanje teoretskega in praktičnega raziskovanja narodnostno-mešanih ozemelj v Jugoslaviji, ki mu, predvsem na primeru Prekmurja, sledi Inštitut za geografijo Univerze.

Hivzijevo delo sodi med tiste demogeografske študije, ki opredeljujejo raznolik razvoj prebivalstva v enem najboljsejših nacionalno-mešanih predelov Jugoslavije; v območju torej, kjer je, zaradi slabše razvitosti, prebivalstvo zadržalo še nekatere elemente demografskih struktur predindustrijske družbe.

V SFR Jugoslaviji je namreč albanska narodnost tista, pri kateri se je v kratkem času spremenila vrsta struktur demografskih kazalcev: iz pretežno nepismenega je nastal narod številnih izobražencev, prej zaprt vase, se je sedaj funkcionalno vključil v družbeno-gospodarske tokove Jugoslavije itd. Geograf najde v knjigi tipične poteze razpada agrarne družbe in sledi procesu oblikovanja urbane.

To živo prepletanje lahko zasleduje zaradi hitrega povojnega industrijskega razvoja SAP Kosovo. Gre za tipičen razkroj fevdalnih in patriarhalnih sistemov v družbi, ki se odraža v vsakdanji pokrajinski podobi.

Študija je deležna velikega zanimanja doma in v tujini, čeprav je večji del napisana v albanščini. Uvod, ki je izšel izpod peresa mentorja v slovenščini in obširen povzetek, ki je napisan v francoščini, prispevata k razumevanju teksta tudi tistim, ki albanski jezik ne obvladajo.

Ob istem času je s petletno zamudo izšla publikacija s prispevki z mednarodnega simpozija o manjšinah, ki ga je julija 1974 priredila tržaška provinca. Članki osmih avtorjev so z diskusijskimi prispevki razširjeni referati tega posvetovanja, oziroma štirih komisij, ki so delovale v okviru kongresa. Za geografa so zanimivi predvsem sestavki, ki so bili predstavljeni v okviru komisije za socioekonomsko vprašanja razvoja manjšin. Avtorji Klemenčič, Strassoldo in Lokar obravnavajo populacijske in ekonomske probleme in jih uvrščajo s primeri predvsem v prostor ob jugoslovansko-italijanski meji. Pri tem upoštevajo zakonitosti prehoda iz agrarne v urbano družbo, ki tudi manjšino ne more obiti, a se tu pojavlja zaradi specifične nacionalne, politične in obmejne lege v drugačni, posebni luči.

Pomembnost publikacije in njenega osrednjega dela je v tem, da je manjšinska problematika obravnavana kompleksno in ne le z aspekta skrbi za zaščito kulture manjšinskih narodov.

Posebna pozornost je namenjena prostorskim problemom, poseganju v prostor in socioekonomskim dejavnikom, ki neposredno in posredno preoblikujejo pokrajino ob državnih mejah, kjer žive različne narodnosti.

Anton Gosar

Iz poljske in sovjetske geografske književnosti

Stanisław Leszczycki, Nad mapą Polski. Geograficzne studium ekonomiczno-planistyczne. Seria »Prognozy-Perspektywy«. Cykl: Nad mapą Polski. Wydawnictwo »Książka i Wiedza«, Warszawa 1980. Strani 501, 149 kart in diagramov.

Prof. Leszczycki, ki se nam je v zadnjih desetletjih predstavil že z več sintetičnimi knjigami in priročniki o ekonomski geografiji Poljske, o aplikaciji geografije, o vlogi geografije v prostorskem planiranju ter o vprašanih varstva okolja (o nekaterih med temi knjigami smo poročali tudi v GV), nam je zdaj postregel še z eno sintetično in enciklopedično zasnovano knjigo o Poljski, ki je — kakor vse dosedanje — plod njegove dolgoletne delovne smeri; to smer je razvijal tako kot ustanovitelj in dolgoletni upravnik Geografskega inštituta Poljske Akademije znanosti (PAN), ki se je pred nekaj leti značilno preimenoval v »Inštitut za geografijo in gospodarjenje s prostorom PAN«, kot vodja Komiteja za gospodarjenje s prostorom pri Predsedstvu PAN, kot podpredsednik Državnega sveta za zadeve gospodarjenja s prostorom in kot član poljskega Državnega sveta za zaščito prirode. Pri tem se je razen na svoja lastna proučevanja oprl na bogato literaturo in na gradivo, ki ga je pripravila in obdelala Komisija za plan pri Ministrskem svetu Poljske.

V knjigi so podrobno in vsestransko obdelane strukture Poljske in njene geografske, zgodovinske, politične, družbene in gospodarske pogojenosti s posebnim ozirom na razvoj po drugi svetovni vojni; zarisane pa so tudi predvidevane spremembe v prihodnje, v perspektivi do leta 2000. Bogati statistični podatki ter številne karte in kartogrami še stopnjujejo enciklopedični značaj knjige. Bogastvo in vsestranskost vsebine nam pokaže že kratek pregled glavnih poglavij. Uvodno poglavje ima naslov »Posledice geografskega položaja Poljske«, sledi poglavje o sestavinah in vrednosti geografskega okolja, s karakteristikami pokrajin in razdelitvijo Poljske na fizičnogeografska območja. Nato se zvrste poglavja o prebivalstvu (od podpoglavja o biološki strukturi do tistega o prostorski in sociodemografski strukturi), poglavje o trajnih prostorskih sestavinah gospodarstva, poglavje o mineralnih surovinah kot osnovi za razvoj rudarstva, o energetiki kot temelju gospodarstva, obsežno poglavje o industrializaciji s perspektivami prostorskega razvoja do leta 2000, poglavje o prostorski diferenciaciji kmetijstva in njegovih